

Noc Muzeów w NIK - poznaj historię gmachu przy Filtrowej 57

16.5.2026 - | Najwyższa Izba Kontroli

Najwyższa Izba Kontroli po raz pierwszy dołączyła w tym roku do Nocy Muzeów. Do 16 maja po wejściówki do naszej siedziby przy ul. Filtrowej 57 zgłosiło się niemal 1200 osób. Dla jednych będzie to dziś okazja, by zobaczyć od środka miejsce codziennej pracy kontrolerów NIK, dla innych - szansa na poznanie historii jednego z ciekawszych gmachów urzędowych międzywojennej Warszawy.

Budynek przy ul. Filtrowej 57 powstawał w latach 30. XX wieku jako siedziba Urzędu Wojewódzkiego Warszawskiego, na terenie ograniczonym ulicami Filtrową, Suchą (obecnie L. Krzywickiego), bł. Ładysława z Gielniowa oraz Solariego. Zaplanowano duży obiekt biurowy na planie niepełnej litery „H”, wznoszony w miarę możliwości finansowych administracji rządowej, dlatego inwestycję realizowano etapami.

Pierwszy etap obejmował skrzydło od strony ul. Solariego, wzniesione w latach 1933-1934 według zmodyfikowanego projektu inż. arch. Karola Iwanickiego, kierownika Biura Architektoniczno-Konstrukcyjnego przy Okręgowej Dyrekcji Robót Publicznych Województwa Warszawskiego. Kolejny etap przypadł na lata 1937-1939 - wtedy powstała główna część korpusu centralnego oraz północna część skrzydła od strony ul. Suchoj, zaprojektowane przez architekta Piotra Pallado i współpracownika z Oddziału Budowlanego Urzędu Wojewódzkiego Warszawskiego.

W trakcie prac istotnie zmieniono pierwotną koncepcję. Początkowo planowano węższy, 14-metrowy dziedziniec wewnętrzny. Ostatecznie prześwit od strony ul. Filtrowej poszerzono niemal dwukrotnie - do około 26 metrów - a centralną część korpusu wzbogacono o kolumnadę z tympanonem. To właśnie te zmiany nadały gmachowi bardziej monumentalny, znany nam dziś charakter.

Do września 1939 roku do użytku oddano prawdopodobnie jedynie część budynku, choć cała bryła była już w dużej mierze ukończona w stanie surowym. Po zajęciu Warszawy przez Niemców budowę biurowca prawdopodobnie dokończono - w czasie wojny gmach pełnił funkcję siedziby Gubernatora Dystryktu Warszawskiego.

Zdjęcie lotnicze z 1945 roku pokazuje, że konstrukcja budynku przetrwała Powstanie Warszawskie - zniszczeniu uległ między innymi dach od strony ul. Solariego, a wnętrza były wypalone i całkowicie pozbawione instalacji oraz wyposażenia. Decyzję o odbudowie podjęto bardzo szybko. Prace prowadzono w latach 1945-1949, w okresie działalności Ministerstwa Odbudowy, a gmach ponownie zaczął pełnić funkcje biurowe.

Późniejsza rozbudowa po 1949 roku, która nadała budynkowi obecny kształt pełnej litery „H”, nadal wymaga badań archiwalnych. Historia Filtrowej 57 wciąż czeka więc na swoich kolejnych badaczy.

Jeśli odwiedzacie dziś NIK w ramach Nocy Muzeów, możecie spojrzeć na ten tekst jak na krótki przewodnik po budynku. Warto zwrócić uwagę na długie skrzydła biegnące wzdłuż ulic Solariego i L. Krzywickiego - będące efektem etapowego powstawania gmachu w latach 1933-1939. W oczy rzuca się także szeroki dziedziniec wewnętrzny, który pierwotnie miał być znacznie węższy, a ostatecznie został otwarty na ul. Filtrową imponującym prześwitem.

Charakterystycznym elementem jest również monumentalna fasada z kolumnadą i tympanonem -

rezultat zmian wprowadzonych już w trakcie inwestycji, dzięki którym budynek zyskał bardziej reprezentacyjny charakter. Za tymi elementami kryje się historia wielu decyzji projektowych, kompromisów finansowych, wojennych zniszczeń i powojennej odbudowy.

Dziś w tych samych murach pracują kontrolerzy Najwyższej Izby Kontroli, a budynek jest ważnym punktem na mapie warszawskiej Ochoty.

Osoby zainteresowane historią budynku przy ul. Filtrowej 57 zachęcamy do lektury opracowania Tomasza Lachowskiego „ul. Filtrowa 57. Historia budynku – 1933–1949”, przygotowanego na podstawie materiałów archiwalnych (plik PDF do pobrania).

Liczymy, że dzisiejszy wieczór będzie początkiem nowej tradycji, a Filtrowa 57 będzie regularnie otwierać się dla zwiedzających.

Zdjęcie lotnicze z 1945 roku wskazuje na to, że w czasie Powstania Warszawskiego konstrukcja budynku nie uległa zniszczeniu (poza dachem od strony ulicy Solariego) – był zapewne wypalony oraz całkowicie pozbawiony instalacji i wyposażenia.

<https://www.nik.gov.pl/aktualnosci/noc-muzeow-w-nik-poznaj-historie-gmachu-przy-filtrowej-57.html>